

**UCHWAŁA NR XLII/317/2018
RADY MIEJSKIEJ W OŻAROWIE**

z dnia 29 stycznia 2018 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ożarów na lata 2018- 2022"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1875 z późn. zm.), art. 6 ust. 1 i ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390 z późn. zm.) **Rada Miejska w Ożarowie uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje "Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ożarów na lata 2018- 2022" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ożarowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY OŻARÓW
NA LATA 2018 - 2022**

I. PODSTAWY PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

1. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017r. ,poz. 682 z późn.zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2204 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997- Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2017 r. , poz.1904 z późn. zmian.),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 487),
- Ustawę z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2017r. , poz. 2198 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016r. , poz.1817 z późn. zm.),
- Ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. 2017r. , poz. 882 zpóź. zm.),
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z dnia 2017r. Nr149, poz.697 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „ Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011r. Nr 209, poz. 1245).

II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

1. Definicja przemocy w rodzinie.

Określenie i zdefiniowanie przemocy w rodzinie nie jest łatwe. Najbardziej odpowiednią jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29.07.2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390 z późniejszymi zmianami), która przemoc w rodzinie definiuje jako jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Według definicji przyjętej przez Radę Europy (1986 r.) za przemoc fizyczną uważa się „, jakikolwiek czyn lub zaniechanie ze strony jednego członka rodziny wobec innych jej członków, które zagrażają życiu, cielesnej bądź psychicznej integralności lub wolności innego członka danej rodziny albo poważnie szkodzą rozwojowi jego osobowości”.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) formułuje oddzielną definicję dla przemocy zgodnie, z którą przemoc to „celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenie rozwoju lub deprawację”.

Wokół przemocy jest wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w rodzinach patologicznych. Tymczasem wg. danych przemoc jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Zdarza się w każdej rodzinie, niezależnie od statusu ekonomicznego czy poziomu wykształcenia. Ofiarą może stać się zarówno żona, jak i małżonek, syn lub córka, matka lub ojciec, dziadek czy babcia – osoby nieletnie, starsze i niepełnosprawne. Niepokojące jest to, że sprawca przemocy w rodzinie jest często poza podejrzeniem: nie jest uzależniony od alkoholu, narkotyków bądź innych używek. Wydaje się być zdrowy psychicznie i bardzo często jest osobą powszechnie szanowaną. Dlatego przemoc w rodzinie przybiera różne formy. Rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny.

2. Rodzaje przemocy

- **Przemoc fizyczna**

Polega na różnorodnych formach zachowania o różnym stopniu nasilenia. Jest najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia. Ma szerokie spektrum zachowań i działań takie jak np.: bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, szczypanie, wykręcanie rąk, duszenie, obezwładnianie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, oparzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, szturchanie, popychanie itp. Właśnie tego rodzaju formy przemocy są najczęściej nagłaśniane przez media, a za jej stosowanie wydawane są wyroki sądowe.

- **Przemoc psychiczna**

Polega na słownych lub niewerbalnych groźbach użycia przemocy wobec osoby. Tenże rodzaj przemocy jest najtrudniejszy do udowodnienia. Często zaczyna się niepostrzeżenie i jest początkowo ignorowany przez osoby, które jej doznały. Przybiera następujące formy: wyśmiewanie wyglądu, pochodzenia, poglądów, religii, straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub groźba zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, nieustająca krytyka, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, wmawianie choroby psychicznej, ograniczanie pożywienia, snu, degradacja werbalna (wyzywanie, zawstydzanie, poniżanie, upokarzanie), szantażowanie, oskarżanie, opluwanie.

- **Przemoc seksualna**

To zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie (gwałt, oglądanie filmów, zdjęć pornograficznych itp.). Do przemocy seksualnej zalicza się przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez drugą osobę praktyk i zachowań seksualnych, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych drugiej osoby. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy.

- **Przemoc ekonomiczna**

Przemoc ekonomiczna (materialna) jest to odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej ale również niszczenie przedmiotów mających wartość materialną bądź sentymentalną dla ofiary tejże przemocy. Ofiara pozostaje w całkowitej zależności finansowej, nie otrzymuje wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu, co uniemożliwia zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny.

- **Przemoc polegająca na osaczaniu**

Jest to np. ciągle chodzenie za kimś, osaczanie poprzez ciągle wizyty, dzwonienie, wysyłanie sms - ów, wysyłanie gróźb na pocztę elektroniczną w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia.

- **Przemoc w wymiarze społecznym**

Zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

- **Zaniedbanie**

Stosują je najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. Jest to niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowotnym.

Przemoc w rodzinie opisywana jest także jako:

- **Przemoc gorąca** – charakteryzująca się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem negatywnych emocji na osobach najbliższych. Furia jest następstwem skumulowanych emocji, które w końcu wybuchają i znajdują ujście w krzywdzeniu innych psychicznie lub fizycznie. Mogą ją powodować nieosiągnięte dążenia i niespełnione pragnienia, złość jest skierowana przeciwko członkom rodziny. Inny czynnik pojawienia się tego uczucia to przekonanie sprawcy o swojej bezkarności, wykorzystanie przewagi fizycznej nad ofiarą.
- **Przemoc chłodna** – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza. Często stosowana w imię

falszywie pojmowanych „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowania dziecka. Z pozoru może się wydawać łagodniejszą formą przemocy, jeśli w ogóle można o takiej mówić. Jest przemyślany przez sprawcę plan działania, układa on sobie scenariusz, w jaki sposób doprowadzi do cierpienia innych. Może się również posunąć do wtargnięcia na terytorium psychiczne swojego dziecka lub małżonka tylko po to, aby osiągnąć zamierzony cel.

3. Fazy Przemocy

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednostkowym i jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę.
- **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego pragną. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli. Z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

4. Czynniki występowania zjawiska przemocy

- **Normy społeczne i kulturowe** – w wielu środowiskach wciąż istnieje silne przekonanie o prawie rodziców do dominacji nad dziećmi, dominacji mężczyzn nad kobietami; Nadal utrwalany jest wzorzec mężczyzny silnego i przebojowego, mężczyzna ma być zdobywcą a kobieta powinna być mu uległa; Istnieje pozwolenie na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci; Istotną siłą podają również normy

związane z prywatnością rodziny - „brudy należy prac w własnym domu”, „nie mów nikomu co dzieje się w domu, „w sprawy rodziny nie należy się wtrącać”.

- **Status ekonomiczny** - stres związany ze zbyt niskimi zarobkami, czy zagrożenie utratą pracy
- **Alkoholizm**- nadmierne spożywanie alkoholu; alkohol ogranicza możliwość kontroli własnego zachowania, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, powoduje zaburzenia percepcji i oceny rzeczywistości.
- **Dziedziczenie wzorca przemocy** - bycie ofiarą lub świadkiem przemocy w dzieciństwie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w życiu dorosłym.
- **Osobowość osoby doznającej przemocy** – tzw. dezaptacyjność, czyli brak zdolności jednostki do przystosowania się do zmieniających się warunków środowiskowych i utrzymywania się optymalnego poziomu funkcjonowania psychospołecznego. Jej przejawem są następujące cechy: przekonanie jednostki że jest poza społecznością, nie jest jej częścią, lęk przed niepowodzeniami, pesymistyczna wizja przyszłości, brak wiary we własne możliwości, przekonanie, że nie ma na nic wpływu, że wszystko zależy od warunków zewnętrznych, poczucie osamotnienia, rezygnacja, zobojętnienie, nieśmiałość w kontaktach z innymi, sztuczność, nieszczerłość.
- **Osobowość sprawcy** - chęć dominacji, wrodzona lub nabyta skłonność do agresji, nieufność, zazdrość, brak empatii, niska wrażliwość, niskie poczucie własnej wartości, obawa przed odrzuceniem i utratą rodziny.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wysoce szkodliwym dla osoby jej doświadczającej. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, które występują bezpośrednio po akcie przemocy fizycznej lub seksualnej, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia.

Należą do nich:

- **zespół stresu pourazowego (PTSD)** - który objawia się ponownym doświadczeniem traumatycznego przeżycia poprzez wspomnienia lub powracające koszmary senne, nadpobudliwość, problemami ze snem, trudnościami z koncentracją uwagi, z zapamiętywaniem, drażliwością, złością, omdleniami, nadmierną czujnością,

unikaniem rozmów na temat wydarzenia oraz miejsc i osób, związanych z przykrymi doświadczeniami.

- **Uzależnienia** - wszelkie uzależnienia (alkoholizm, narkomania, lekomania), które dla ofiary przemocy są ucieczką od bólu fizycznego i psychicznego.
- **zaburzenia depresyjne** - obniżony nastrój, emocjonalne otępienie, niska samoocena, brak chęci do działania, negatywne myślenie o sobie, świecie, przyszłości.
- **zaburzenia lękowe** - odczuwanie lęku przed podjęciem działania, krytyką, odrzuceniem.
- **wiktymizacja** - przyjęcie tożsamości ofiary, ofiara przemocy, w skutek doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie, a także nieumiejętnych prób pomocy z zewnątrz, nabiera przekonania, że zasługuje na takie zachowania.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem, ściganym z oskarżenia publicznego. Bardzo ważne jest podjęcie działań w kierunku edukacji społecznej dostarczającej szeroko pojętej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezwłoczne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci. Pomocy takiej poddani winni być również sprawcy przemocy.

III. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

1. Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

Art. 156. § 1. k. k. . - Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

- 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,
- 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 157 § 1. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwa dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego.

§ 5. Jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwa dłużej niż 7 dni, a pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na jej wniosek

Art. 191 § 1 k. k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia - podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu)*.

Art. 197 § 1 k. k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

Art. 207 § 1 k. k. – kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze od 3 miesięcy do lat 5 (ścigane z urzędu)*.

Art. 209 § 1 k. k. – kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

*** ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.**

****ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej postępowanie w danej sprawie nie może być wszczęte.**

IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W SKALI WOJEWÓDZTWA I GMINY

1. Analiza problemów przemocy w rodzinie w skali województwa świętokrzyskiego

Badanie skali zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne i pewnie nie uda się poznać prawdziwej liczby rodzin i osób żyjących w sytuacji przemocy, gdyż akty przemocy, do których dochodzi w rodzinie często nie są ujawniane. Sytuacja taka wynika w dużej mierze z mechanizmów psychologicznych kierujących zachowaniami ofiar.

W diagnozie wykorzystane zostały wyniki badania pn. „Przemoc w rodzinie w opinii mieszkańców województwa świętokrzyskiego” przedstawiające stan świadomości mieszkańców regionu, dane pochodzące ze sprawozdań z realizacji Krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz danych statystycznych Policji określające skalę problemu.

Z dokonanej analizy wynika, że w województwie świętokrzyskim odnotowano najwięcej deklaracji występowania przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych, które na przełomie lat 2013-2016 utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Z badań opinii na temat zjawiska przemocy w rodzinie wynika, że zdecydowana większość badanych mieszkańców regionu świętokrzyskiego (98,3%) identyfikuje to zjawisko ze stosowaniem siły fizycznej. Na drugim miejscu wskazywano działania zaliczane do przemocy psychicznej (78,8%). Najrzadziej występującą formą przemocy w rodzinie w regionie świętokrzyskim jest przemoc seksualna. W latach 2015-2016 zaobserwowano systematyczny spadek liczby osób małoletnich będących ofiarą przemocy w rodzinie o (19,2%). Zdecydowana większość badanych wykazała, że przemoc jest zjawiskiem znanym i stanowi istotny problem społeczny oraz, że nie istnieją żadne czynniki które uzasadniałyby stosowanie przemocy.

Z analizy danych wynika, że wśród odnotowanych ofiar przemocy w procedurze Niebieskiej Karty województwa świętokrzyskiego odnotowano iż 75,2% stanowią kobiety, 12% mężczyźni zaś osoby małoletnie 12,8%. Reprezentatywne (charakterystyczne) jest to, że z przemocą w rodzinie bardzo często współistnieje problem nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy. Na przestrzeni lat odsetek sprawców będących pod wpływem alkoholu wynosi ok. 70%. Ponadto z analizy statystyk wynika, że większość osób wobec których istnieje podejrzenie, że zostały dotknięte przemocą, zamieszkuje tereny wiejskie.

1. Analiza problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy Ożarów w latach 2015-2017

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczna jest analiza problemów społecznych w gminie Ożarów, z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku gmina Ożarów liczyła 11 053 osoby, z czego 4649 osób to mieszkańcy Ożarowa. Liczba zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opatowie z terenu gminy Ożarów wynosiła 617 osób, z czego 46 osób: pobierało zasiłek dla bezrobotnych. Ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne – tj. 382.

Z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych w roku 2017 korzystało 681 osób – to jest 397 rodzin.

Trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę przypadków przemocy w rodzinie, gdyż nie istnieje żaden centralny i ujednolicony system zbierania danych na ten temat. Jedyne źródłami informacji o występowaniu zjawiska przemocy na terenie gminy Ożarów są dane z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W latach 2015-2017 do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpłynęło 100 Niebieskich Kart dotyczących 85 rodzin. (tabela nr 1). Z analizy danych wynika, że maleje liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” jak również liczba rodzin, których dotyczy zjawisko występowania przemocy. Zaobserwowano wzrost liczby sporządzonych formularzy NK „cz. D”, co świadczy o większej możliwości pracy z osobami stosującymi przemoc oraz daje większą szansę na poprawę sytuacji w poszczególnych rodzinach.

W latach 2015 - 2017 najczęstszym powodem zakończenia realizacji procedury Niebieskiej Karty był fakt ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy tj. 55 zakończonych NK- zgodnie z §18 pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „ Niebieska Karta” (tabela nr 1). Wyżej wymienione dane świadczą wyraźnie o efektywności pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego i ich merytorycznego, praktycznego przygotowania. Lata intensywnej pracy przynoszą widoczne efekty.

W 23 przypadkach procedurę Niebieskiej Karty zakończono z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań – zgodnie z §18 pkt. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „ Niebieska Karta” (tabela nr 1).

Tabela nr1.

WSKAŹNIKI		ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017
Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart „A”		48(liczba rodzin-38)	26 (-24 rodziny)	26 (23 rodziny)
Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart „C”		29	22	23
Liczba sporządzonych formularzy Niebieskich Kart „D”		20	12	19
Liczba zakończonych Niebieskich kart w przypadku:	Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	20	18	17
	Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	10	6	7
	Razem	30	24	24

W latach 2015 – 2017 widoczna jest systematycznie zmniejszająca się liczba rodzin objętych procedurą NK t. j. 56 rodzin , których dotyczył problem występowania przemocy było mieszkańcami wsi, natomiast 42 rodziny zamieszkiwało w Ożarowie (tabela nr 2).

Tabela nr.2

Wskaźnik	Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Wieś	Miasto	wieś	Miasto	Wieś	Miasto
Liczba rodzin objętych procedurą NK	27	21	18	8	11	13

Z zebranych danych wynika, że problem przemocy w rodzinie najczęściej dotyczy populacji kobiet, które były osobami pokrzywdzonymi. W analizowanych latach zaobserwowano tendencję spadkową dotyczącą liczby osób objętych pomocą przy realizacji procedury NK.

W znaczący sposób zmalała również liczba osób starszych objętych pomocą z 10 osób do 2 osób (tabela nr 3).

Tabela nr 3

Liczba osób objętych pomocą przy realizacji procedury „Niebieskiej Karty”			
Wskaźnik	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Liczba kobiet	67	30	28
Liczba mężczyzn	40	35	27
Liczba dzieci	27	25	23
Razem	134	90	78
W tym: liczba osób starszych	10	2	2
W tym: liczba osób niepełnosprawnych	3	0	3

W związku z tym, że wśród osób objętych realizacją procedury NK są również małoletnie dzieci w przypadku 6 rodzin w roku 2017 r. wystosowano pisma do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny ze względu na ich bezpieczeństwo. Mimo mniejszej liczby wpływających „Niebieskich Kart” i liczby osób objętych pomocą przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych nie zmniejszyła się liczba ich posiedzeń. Wynika z tego, że członkowie powoływanych grup roboczych spotykają się częściej, pracują intensywniej, co skutkuje możliwością realizacji planu pracy z rodziną oraz adekwatnością proponowanych form pomocy (tabela nr 4).

Tabela nr 4

Wskaźnik	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Liczba utworzonych grup roboczych	38	26	23
Liczba posiedzeń grup roboczych	86	76	89

Najczęstszymi formami pomocy, z której skorzystali członkowie rodzin objętych procedura „ Niebieskiej Karty była :

- pomoc psychologiczna,
- pomoc prawna,
- pomoc socjalna.

W większości przypadków w gminie Ożarów przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez jej członków, często osób stosujących przemoc. Analizując dokumentację „Niebieskich Kart” i podsumowując pracę ZI i grup roboczych wynika, że w roku 2017 w większości przypadków dominuje przemoc fizyczna i psychiczna, która jest ściśle związana z występowaniem problemu nadużywania alkoholu w rodzinie. W związku z powyższym w 14 przypadkach skierowano wnioski do GKRPA w Ożarowie o zgłoszenie się na gminną komisję oraz 4 wnioski skierowano do Prokuratury w Opatowie o przymusowe leczenie odwykowego. Znaczącym jest fakt, że na terenie gminy Ożarów nie odnotowano przypadków występowania przemocy seksualnej i przemocy ekonomicznej.

Podsumowując powyżej przedstawione dane można przypuszczać, że wzrosła świadomość mieszkańców gminy Ożarów na temat zjawiska przemocy i możliwości rozwiązywania występujących problemów w rodzinie bez stosowania przemocy wobec jej członków. Wyniki te świadczą o efektywności prowadzonej działalności informacyjnej przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego w czasie organizowanych imprez, uroczystości lokalnych oraz działań profilaktycznych prowadzonych przez placówki oświatowe. Ponadto pracownicy socjalni i dzielnicowi w ramach prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” systematycznie monitorują sytuację w rodzinach zagrożonych przemocą domową poprzez cykliczne wizyty domowe. Dla rodzin prowadzone są spotkania grupy wsparcia podwyższające umiejętności radzenia sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT *jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej. Polega na podziale, zaszeregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy:

- **S** (Strengths) – **mocne strony**: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (Weaknesses) – **słabe strony**: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (Opportunities) – **szanse**: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (Threats) – **zagrożenia**: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej

Dla niniejszej strategii przyjmuje się poniższą analizę SWOT. Przedstawia to tabela nr 5

Tabela nr 5

Słabe strony:	Mocne strony:
<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające reagowanie na zjawisko przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym. • Utrzymująca się opinia o braku konsekwencji ponoszonej przez sprawcę. • Brak Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia oferującego całodobową pomoc. • Niedostateczna pomoc specjalistów dla ofiar lub jej brak. • Niedostateczna ilość środków finansowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie w Ożarowie. • Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej. • Poradnictwo psychologiczne. • Pomoc prawna. • Zgłaszanie przypadków przemocy w rodzinie. • Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych. • Dobra współpraca instytucji odpowiedzialnych za udzielenie wsparcia rodzinom. • Szkolenie dla kadr pomocy społecznej, policji, ochrony zdrowia, w zakresie przeciwdziałania przemocy i reagowania na zjawisko. • Realizacja Programów Profilaktycznych w placówkach oświatowych w gminie Ożarów.
Zagrożenia:	Szanse:
<ul style="list-style-type: none"> • Zatajenie występowania sytuacji kryzysowych w rodzinie. • Występowanie przestępstw o podłożu przemocowym. • Dysfunkcjonalność rodzin spowodowana występowaniem przemocy domowej. • Brak nakładów finansowych na walkę ze zjawiskiem przemocy. • Bierna postawa społeczeństwa wobec zjawiska przemocy. • Brak całodobowej specjalistycznej pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spójność działań instytucji w zakresie pomocy rodzinom • Profesjonalne udzielanie pomocy dla osób dotkniętych przemocą • Zmniejszenie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Ożarów • Większe możliwości zapobiegania rozwojowi sytuacji kryzysowych w rodzinie. • Wzrost kompetencji i umiejętności społecznych wśród młodzieży.

*http://pl.wikipedia.org/wiki/Analiza_SWOT

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w gminie Ożarów.

CELE SZCZEGÓŁOWE :

Cel 1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Cel 2. Profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Cel 3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Cel 4. Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Poszczególnym celom szczegółowym przypisano działania, które zaplanowano w sposób uwzględniający możliwości gminy Ożarów.

Tabela nr 6. Cele, działania, sposoby realizacji

Nr działania	Nazwa działania	Sposób realizacji	Realizatorzy i wskaźniki realizacji
Cel szczegółowy nr 1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
1.1	Edukacja dzieci i młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, radzenie sobie z agresją i stresem.	- realizacja programów profilaktycznych, - organizowanie warsztatów, pogadank	Realizatorzy: - placówki oświatowe w gminie Ożarów Wskaźniki: (liczba programów profilaktycznych, liczba uczestników)
1.2.	Podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów.	- organizowanie grup wsparcia - praca socjalna - organizowanie wywiadówek profilaktycznych	Realizatorzy: - Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie - szkoły i przedszkola Wskaźniki: - liczba spotkań i liczba uczestników.
1.3.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy.	- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (broszury, ulotki, plakaty) w miejscach publicznych, stronach internetowych, prasie lokalnej) - integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym poprzez organizowanie pikników, spotkań.	Realizatorzy: - członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego - Środowiskowy Dom Samopomocy w Ożarowie - Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie - placówki oświatowe Wskaźniki: - liczba materiałów, liczba artykułów, liczba spotkań, liczba pikników.

Cel szczegółowy nr 2: Profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

2.1.	<p>Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą, - diagnozowanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą, - udzielanie pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej, psychoterapeutycznej, - informowanie o możliwościach uzyskania pomocy, - zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie. 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego - członkowie grup roboczych - Punkt Interwencji Kryzysowej - pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej <p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba interwencji, liczba osób dotkniętych, przemocą, liczba osób, którym udzielono pomocy, liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.
2.2.	<p>Ochrona przed dalszą przemocą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą, - systematyczne wizyty w środowisku 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Policja, - pracownicy socjalni, - członkowie ZI i grup roboczych <p>Wskaźniki: - liczba wizyt w środowisku.</p>

Cel szczegółowy nr 3: Podejmowanie działań wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

3.1	<p>- Interweniowanie i reagowanie na stosowanie przemocy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja procedury „Niebieska Karta” - informowanie o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy, - informowanie o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii - kierowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy do Punktu Interwencji Kryzysowej - zgłaszanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywających alkoholu 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Policja, - Ośrodek Pomocy Społecznej, - Członkowie ZI i grup roboczych - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Ożarów - Sąd Rejonowy w Opatowie - punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Ożarowie
-----	---	---	---

		na leczenie odwykowe - kierowanie do Sądu wniosku o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie i nadużywających alkoholu - udzielanie pomocy terapeutycznej osobom podejrzanym o stosowanie przemoc w rodzinie i nadużywającym alkoholu w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym.	- Klub „AA” Aster Wskaźniki: - liczba wszczętych „NK”, liczba osób korzystających z Punktu Interwencji Kryzysowej , liczba osób skierowanych do GKRPA, liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe, liczba osób którym udzielono pomocy terapeutycznej w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym
	-Upowszechnianie informacji o konsekwencjach stosowania przemoc oraz możliwości uzyskania pomocy	- Udostępnienie materiałów informacyjnych.	Realizatorzy: - Członkowie ZI, - Ośrodek Pomocy Społecznej Wskaźniki: -liczba udostępnionych materiałów informacyjnych
Cel szczegółowy nr 4: Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemoc.			
4.1.	- Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemoc w rodzinie.	- Organizacja i udział w szkoleniach i warsztatach z zakresu przeciwdziałania przemoc w rodzinie, - pozyskiwanie środków na zatrudnienie kadry specjalistycznej poprzez projekty.	Realizatorzy: - Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego - pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowie Wskaźniki: - liczba szkoleń, warsztatów, - liczba napisanych projektów , - liczba pozyskanych środków

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemoc w rodzinie.
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemoc w rodzinie.
3. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawie przeciwdziałania przemoc.

4. Zbudowanie i usprawnienie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą
5. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
6. Podniesienie wiedzy i kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. PROGRAM JEST SKORELOWANY Z NASTĘPUJĄCYMI PROGRAMAMI

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 r.
2. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022 r.
3. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ofiar przemocy w rodzinie na lata 2015 – 2020 r.

IX. ZASOBY GMINY OŻARÓW W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie i funkcjonująca Jadłodajnia Św. Brata Alberta,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ożarowie,
- Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Opatowie
- Punkt Interwencji Kryzysowej,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Urząd Miejski w Ożarowie,
- Komisariat Policji w Ożarowie,
- Straż Miejska w Ożarowie,
- Gminna Komisja. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Sąd Rejonowy w Opatowie
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ożarowie,
- Placówki oświatowe,
- Schronisko Przemienienia Pańskiego w Jankowicach siostry Małgorzaty Chmielewskiej,
- Katolickie Centrum Pomocy Rodzinie w Ożarowie.

X. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitorowanie programu , którego realizację zaplanowano na lata 2018r.- 2022r. odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość zaangażowanych podmiotów i sprawozdawczość z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. Monitorowanie programu

pozwała na systematyczną ocenę efektów, a także umożliwia ich korektę. Burmistrz Ożarowa sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

XI. BUDŻET

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będą środki finansowe z budżetu gminy, dotacje celowe oraz środki pozabudżetowe otrzymane lub pozyskiwane z innych źródeł.

ZAŁĄCZNIKI:

- 1) Wykaz placówek działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie na terenie województwa - **załącznik nr 1**
- 2) Wykaz placówek działających na rzecz sprawców przemocy w rodzinie – **załącznik nr 2**
- 3) Wyniki badań ankietowych dotyczących zjawiska przemocy w Gminie Ożarów - **załącznik nr 3**

Załącznik nr 1
**Gminnego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla gminy Ożarów**

Wykaz placówek działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie:

**1. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”
(zasięg ogólny - krajowy)**

tel. 022 - 499 - 37 - 33

**2. Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w Rodzinie MOPR
(zasięg ogólny – krajowy)**

Ul. 1 –go Maja 196

25 – 729 Kielce

tel. 041 – 368 – 18 - 67

3. Schronisko dla Kobiet; Centrum Interwencji Kryzysowej (zasięg lokalny)

Ul. Urzędnicza 7 b

25 – 729 Kielce

tel. 0 41 – 366 – 48 - 47

4. Schronisko dla Kobiet Ofiar Przemocy – PCK (zasięg lokalny)

Ul. Olkuska 18

25 – 825 Kielce

tel. 041 – 345 – 90 – 66

5. Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży (zasięg lokalny)

Ul. Słoneczna 9

25 – 825 Kielce

tel. 041 – 354 – 50 – 59

6. Poradnia Leczenia Uzależnień (zasięg lokalny)

Ul. Karczówkowska 36

25 – 825 Kielce

tel. 041 – 345 – 56- 65

7. Telefon Zaufania w sprawach kryzysowych (zasięg wojewódzki)

tel. 041 – 345 – 50 – 59

8. Dom Samotnej Matki (zasięg lokalny)

Ul. Świętokrzyska 21

27 – 400 Ostrowiec Świętokrzyski

tel. 041 – 265 – 37 -60

9. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

ul. Pułanki 10

27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

tel. 041 236-27-36

**10. Punkt Konsultacyjny ds. Osób Uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin przy
Gminnej Komisji ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi w Ożarowie**
ul. Mazurkiewicz 19
27-530 Ożarów

11. Katolickie Centrum Pomocy Rodzinie w Ożarowie
ul. Sandomierska 7
27-530 Ożarów
tel.691-957-912

Załącznik nr2
**Gminnego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie**

Wykaz placówek działających na rzecz sprawców przemocy w rodzinie

1. Ośrodek Korekcyjno – Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc (zasięg lokalny)

Ul. Wiśniowa
25 – 825 Kielce
tel. 041 – 362 – 89 - 73

2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

ul. Pułanki 10
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 041 263-27-36

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Stąd też zachodzi konieczność podjęcia niniejszej uchwały.